

4. NODAŁA

SVINAM
ZIEMASSVĒTKUS /
JĀŅUS

Laiks	Temati, apakštemati
Decembris / maijs <i>5 nodarbības</i>	<p>Svinam Ziemassvētkus / Jāņus</p> <p>Svinam Ziemassvētkus. <i>2 nodarbības, 4 stundas</i></p> <p>Svinam Jāņus. <i>2 nodarbības, 4 stundas</i></p> <p>Latviešu gadskārtas. <i>1 nodarbība, 2 stundas</i></p>
Sasniedzamais rezultāts	<p>GRAMATIKA</p> <p>Lietvārds datīvā un ģenitīvā.</p> <p>Īpašības vārda saskaņošana ar lietvārdu, īpašības vārda salīdzināmās pakāpes.</p> <p>Darbības vārdu lietojums pagātnē 3. personā. Darbības vārdu <i>svinēt, pīt</i> un <i>rotāt</i> lietošana.</p> <p>Gadskaitļi, datumi, to lietojums lokatīvā.</p> <p>Laiks: <i>cik?</i> un <i>cikos?</i></p> <p>Apstākļa vārdi <i>senāk, tagad.</i></p> <p>SASNIEDZAMAIS REZULTĀTS</p> <p>Es protu nosaukt man un ģimenei nozīmīgus svētkus.</p> <p>Es protu pateikt, kurā gadā un kurā datumā ir man un manai ģimenei nozīmīgi svētki.</p> <p>Es protu stāstīt par Ziemassvētku un Jāņu svinēšanas tradīcijām un par to svinēšanu savā ģimenē.</p> <p>Es protu sarunāties ar saviem ģimenes locekļiem, draugiem (uzdot jautājumus un atbildēt) par Ziemassvētkiem un Jāniem.</p> <p>Es saprotu, kad vienkāršā stāstījumā vai dialogā runā par Ziemassvētkiem un Jāniem.</p> <p>Es protu īsi uzrakstīt dažus faktus par Ziemassvētkiem un Jāniem.</p> <p>Es zinu latviešu folkloru par Ziemassvētkiem un Jāniem – tautasdziesmas, ticējumus, rotaļas, mīklas, dziesmas.</p>

1. NODARBĪBA

SVINAM ZIEMASSVĒTKUS

1. uzdevums

Lasi par Ziemassvētku tradīcijām! Raksti pie atbilstošā attēla tekstā pasvītrotās tradīcijas vai rituāla nosaukumu!

Mūsdienās Ziemassvētkus svin 24. un 25. decembrī. Ziemas saulgrieži – laiks, kad diena klūst garāka un nakts paliek īsāka, – ir no 20. līdz 22. decembrim. Senie latvieši svinēja ziemas saulgriežus ar dažādām tradīcijām un rituāliem.

Latviešiem ir daudz ticējumu un tautasdziesmu par Ziemassvētkiem. Ziemassvētkus sagaidīja ar tīru un izpušķotu māju. Senāk mājas puškoja ar egļu zariem, putnu spalvām un pašgatavotiem puzuriem.

Bagāts svētku galds ir ļoti svarīgs! Ziemassvētki latviešiem bija gada visbagātākie svētki. Uz galda bija daudz ēdienu. Ēst vajadzēja daudz, lai būtu bagāts nākošais gads.

Ziemassvētki bija ļoti priecīgi un jautri svētki, cilvēki gatavoja maskas un gāja ķekatās (tās sauca arī par budējiem un čigāniem). Populāras dzīvnieku maskas bija Dzērve, Lācis, Kaza, Vilks un Zirgs. Gatavoja arī Nāvi, Spoku, Slotu un dažādas citas maskas.

Svarīgs rituāls bija arī bluķa vilkšana. To beigās sadedzināja, lai tiktu valā no visa sliktā un ļaunā, kas notika pagājušajā gadā. Ziemassvētku ticējumi stāsta, ka šajā laikā arī zīlēja un paredzēja laikapstākļus.

Mūsdienās galvenie Ziemassvētku simboli ir eglīte, Ziemassvētku vecītis, dāvanas un piparkūkas.

2. uzdevums

Raksti atbildes uz jautājumiem par 1. uzdevuma tekstu!

Kad mūsdienās svin Ziemassvētkus?

Kas ir ziemas saulgrieži?

Kā rotāja mājas senāk?

Kāpēc Ziemassvētkos bija daudz jāēd?

Kā sauc Ziemassvētku masku gājienu?

Kuras maskas bija populāras?

Ko sadedzināja līdz ar bluķi?

Kuri mūsdienās ir galvenie Ziemassvētku simboli?

---

3. uzdevums

Vēro attēlus! Raksti, kuram bērnam būs šī ķekatu maska!

Paraugs.

Jurim (*kam?*) būs Lāča (*kā?*) maska.

Pēteris → Kaza   Dace → Dzērve   Kristaps → Vilks   Ieva un Mikus → Zirgs

Kas?	Kam?	Kas?	Kā?
Kristaps	Kristapam	zirgs	zirga
Juris	Jurim	lācis	lāča
Mikus	Mikum	ledus	ledus
Ieva	Ievai	kaza	kazas
Dace	Dacei	dzērve	dzērves
zivs	zivij	gofs	gofs

4. uzdevums

Raksti doto darbības vārdu pagātnes 3. personā!

Paraugs.

Ziemassvētkos senāk visi ļaudis (*dejot*) **dejoja**.

Ziemassvētkos senāk (*pušķot*)
_____ māju.

Svētkos (*dziedāt*) _____ dziesmas.

Senie latvieši (*svinēt*)
ziemas saulgriežus.

Ķekatām (*gatavot*) _____ dažādas
maskas.

Visi (*skaitīt*) _____ tautasdziesmas.

Līdz ar bluķi (*sadedzināt*) _____ visas nelaimes.

○ Ko darīt?	○ Ko darīja? (viņš, viņa, viņi, viņas)
dejot	dejoja
runāt	runāja
zīmēt	zīmēja
lasīt	lasīja
dāvināt	dāvināja

5. uzdevums

Lasi Ziemassvētku ticējumus! Savieno veicamās darbības atbilstoši laikam!

Lai būtu daudz naudas, tad Ziemassvētku
vakarā melns kaķis jānes ap baznīcu.

RĪTS

Ja Ziemassvētku rītā ceļas agri,
tad visu gadu neaizgulēsies.

DIENA

Ja cilvēks grib zināt savu nākotni, tad vajag Ziemassvētku
naktī apiet ap savu dzīvojamo māju trīs reizes un pēc tam
skatīties logā – tur šis cilvēks redzēs savu nākotni.

VAKARS

Pirmajā Ziemassvētku dienā nedrīkst staigāt
no vienas mājas uz otru, jo tad lopi noēd labību.

NAKTS

6. uzdevums

Atzīmē, kuros Ziemassvētku ticējumos paredz laikapstākļus!

- Ja ir zaļi Ziemassvētki (*bez sniega*), tad būs baltas Lieldienas (*ar sniegu*).
- Ja Ziemassvētku sestdienā ved mājās žagarus, tad vasarā čūskas nāks mājā.
- Ziemassvētkos vajag deviņas reizes ēst, tad būs bagāts.
- Ja Ziemassvētku naktī ir daudz zvaigžņu, būs auksts laiks.
- Kādas ir 12 naktis pēc Ziemassvētkiem, tādi būs nākamie 12 mēneši.
- Ziemassvētku naktī vajag likt maizi uz galda, tad tā būs vienmēr.
- Ziemassvētkos vajag ēst daudz zirņu, tad būs daudz naudas.
- Ja Ziemassvētkos sasnieg daudz sniega, tad ap Jāņiem būs ļoti karsts laiks.
- Ja pirms Ziemassvētkiem ir daudz sniega, tad pirms Jāņiem būs daudz lietus.
- Ziemassvētku naktī jābaro vistas, tad būs daudz olu.

7. uzdevums

Pasvītro īpašības vārdu, kurš saskaņojas ar lietvārdu!

Paraugs.

zaļš / zali / zaļa Ziemassvētki

balti / baltas / balta Lieldienas

auksti / auksts / auksta laiks

apaļi / apaļš / apaļa zirņi

balti / balta / balts sniegs

stiprs / stipri / stipra lietus

melna / melns / melnas zeme

tumšas / tumša / tumšs nakts

resna / resni / resnas vistas

brūnas / brūns / brūna ola

Mājasdarbs

1. Savieno mīklu ar tās atminējumu!

Pieci brāļi pa vienām durvīm ieiet,
bet katrs savā istabā paliek.

LĀSTEKA

Vērsis peld jūrā, ragi vien laukā.

RAGAVAS

Kas aug no augšas uz zemi?

ROKA CIMDĀ

Rudenī piedzimst, pavasarī nomirst.

ZIEMA UN VASARA

Ziemā strādā, vasarā guļ.

MĒNESS

Skrien, bet kāju nav.

SVECE

Divas māsiņas: kā viena nāk,
tā otra bēg.

LEDUS

Pats pliks, sirds gaismu rāda.

VĒJŠ

2. Lasi latviešu tautasdziesmas par Ziemassvētkiem! Katrai tautasdziesmai atrodi atbilstošu attēlu! Iemācies vienu tautasdziesmu no galvas!

1. Sudrabiņa lietiņš lija
Ziemassvētku vakarā:
Visi sīki žagariņi
Sudrabiņu vizināja.

2. Nāciet, ļaudis, skatīties,
Kādi brauca budēlīši.
Purva dzērve, meža lācis,
Visupēc baltā nāve.

3. Ziemassvētki sabraukuši
Rakstītām kamanām.
Tekat, bērni, sagaidiet
Basajām kājiņām.

4. Nāc, māsiņ, ciemoties
Ziemassvētku vakarā.
Būs pupiņas, būs zirnīši,
Būs cūkas šņukurītis.

5. Ko mēs, bērni, ēdīsim
Ziemassvētku vakarā?
Pīrāgam, nabagam,
Abi gali apdegusi.

6. Padziediet, bāleliņi,
Ar savām māsiņām.
Ir bitīte padziedāja
Ziemassvētku vakarā.

2. NODARBĪBA

SVINAM ZIEMASSVĒTKUS

1. uzdevums

Vēro attēlus! Stāsti par Ziemassvētku tradīcijām! Izmanto dotos vārdus un vārdu savienojumus!

1. eglīte
2. svece
3. masku gājiens / Ḽekatas
4. puzurs
5. pīrāgi
6. piparkūkas
7. zirpi
8. cūkas šķukurs
9. dāvana

*Ai, bagāti Ziemassvētki,
Lejūnā nogājuši!
Tekam, veci, tekam, jauni,
Velkam svētkus kalniņā.*

(Latviešu tautas dziesma)

2. uzdevums

Raksti darbības vārdu svinēt atbilstošajā formā un prasītajā laikā!

Paraugs.

Ziemas saulgriežus cilvēki *svin* (*tagadne*) no 20. līdz 22. decembrim.

Senāk Ziemassvētkus latvieši _____ (*pagātne*) trīs dienas.

Kad tu _____ (*nākotne*) Ziemassvētkus?

Mēs savā ģimenē _____ (*tagadne*) Ziemassvētkus

24. un 25. decembrī.

Vai jūs _____ (*nākotne*) Ziemassvētkus laukos?

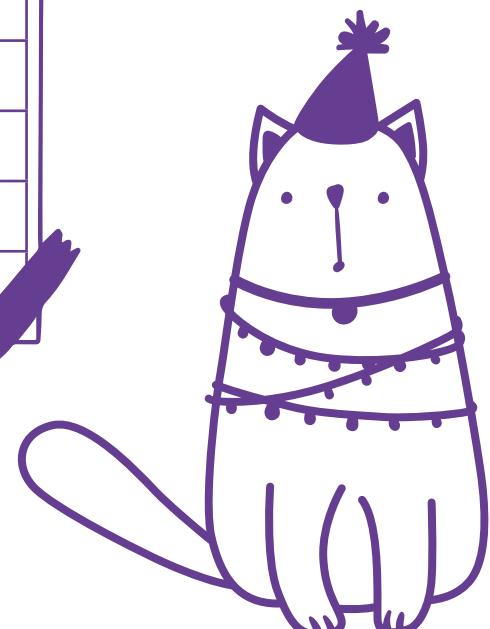
Kur tu _____ (*pagātne*) Ziemassvētkus pagājušajā gadā?

Šogad mēs skolā _____ (*nākotne*) Ziemassvētkus ar dziesmām
un dejām.

Parasti es _____ (*pagātne*) svētkus kopā ar ģimeni, bet šogad
es _____ (*nākotne*) kopā ar draugiem.

Mana ģimene _____ (*tagadne*) Ziemassvētkus.

Kas?	Tagadne	Pagātne	Nākotne
es	svinu	svinēju	svinēšu
tu	svini	svinēji	svinēsi
mēs	svinam	svinējām	svinēsim
jūs	svinat	svinējāt	svinēsiet
viņš, viņa, viņi, viņas	svin	svinēja	svinēs

3. uzdevums

Raksti sešus teikumus, izmantojot darbības vārdu *rotāt!* Divus teikumus raksti tagadnē, divus – pagātnē, divus – nākotnē!

Kas?	Tagadne	Pagātnē	Nākotne
es	rotāju eglīti	rotāju eglīti	rotāšu eglīti
tu	rotā eglīti	rotāji eglīti	rotāsi eglīti
mēs	rotājam eglīti	rotājām eglīti	rotāsim eglīti
jūs	rotājat eglīti	rotājāt eglīti	rotāsiet eglīti
viņš, viņa, viņi, viņas	rotā eglīti	rotāja eglīti	rotās eglīti

4. uzdevums

Lasi, kādiem ēdieniem jābūt uz Ziemassvētku galda! Aizpildi tabulu – katram ēdienam pretī ieraksti tā nozīmi!

Uz Ziemassvētku galda jābūt šādiem deviņiem ēdieniem:

- ★ zirņiem un pupām, lai nebūtu jāraud;
- ★ pīrāgiem, lai mūs vienmēr sagaida jauni pārsteigumi;

- * bietēm un burkāniem, lai būtu veselība;
- * piparkūkām, lai netrūktu mīlestības;
- * apaļas formas mīklas cepumiem, lai mums apkārt būtu daudz saules;
- * kāpostiem, lai pietiku spēka;
- * putnu gaļai, lai būtu panākumi un veiksme;
- * zivīm, lai vienmēr būtu nauda,
- * cūkgaļai, lai būtu laime.

Uz galda vēl noteikti jābūt maizei, lai tās nākamgad nepietrūktu. Tāpat senie latvieši par vienu no galvenajiem Ziemassvētku ēdiens uzskatīja koču – no miežu un kviešu graudiem vārītu putru, kuru gatavoja kopā ar cūkas galvas pusi, klāt pievienoja zirņus un pupas.

Ziemassvētki nav iedomājami bez pelēkajiem zirņiem. Katram jāapēd sauja pelēko zirņu. Pelēkie zirņi ar speķi ir mūsu nacionālais ēdiens – pat tad, ja to ēdam tikai vienreiz gadā Ziemassvētkos. Galdu nedrīkst novākt visu Ziemassvētku nakti, lai nākamajā gadā nekā netrūktu.

Ēdiens	Nozīme			
piparkūkas	<i>mīlestība</i>		★	★
zirņi, pupas		★	★	
cūkgaļa		★	★	★
pīrāgi		★	★	
zivis		★	★	★
bietes un burkāni				
apaļi cepumi		★	★	★
putnu gaļa			★	
kāposti				★

5. uzdevums

Lasi Ziemassvētku rotaļas aprakstu! Ejiet rotaļā klasē!

Ziemassvētki ir prieka pilni svētki, kad visi daudz dzied, dejo un iet rotaļās. Ziemassvētkos var iet visās rotaļās, ko vien cilvēki zina. Taču īpašas ir tās rotaļas, kurās galvenā darbība ir gaismas un tumsas spēle.

Rotaļa „Saule un Mēness”

Rotaļnieki izveido dārziņu (sastājas aplī). Meita (Saule) un puisis (Mēness) nostājas ārpus dārziņa. Dziedādami pirmos divus pantus, rotaļnieki iet pa apli. Saule un Mēness iet gar dārziņu. Ar vārdiem „Bēdz, bēdz!” dārziņš apstājas. Mēness kēr Sauli, kura bēg ap dārziņu. Trešo pantu atkārto tikmēr, kamēr noķer Sauli, tikai tad dzied ceturto pantu. Nu Saule un Mēness izraugās savā vietā citus. Rotaļu var sākt no gala.

Neguli, Saulīte, ābeļu dārzā!

Neguli, Saulīte, ābeļu dārzā!

Mēnesis izgāja malējas meklēt.

Mēnesis izgāja malējas meklēt.

Bēdz, bēdz, Saulīte, Mēnesis dzenas!

Bēdz, bēdz, Saulīte, Mēnesis dzenas!

Jau drīz Saulīte Mēneša rokās.

Jau drīz Saulīte Mēneša rokās.

Noklausies dziesmu šeit!

Mājasdarbs

1. Papildini tabulu pēc parauga! Izvēlies trīs vārdus un raksti trīs teikumus!

Ko darīt?	Ko es tagad daru?/ Ko es dariju vakar?	Ko mēs tagad darām?/ Ko mēs vakar darijām?
gaidīt	gaidu/gaidīju	gaidām/gaidījām
liet	leju/lēju	lejam/lējām
iet	eju/gāju	ejam/gājām
gatavot	gatavoju/gatavoju	gatavojam/gatavojām
iesaiņot		
kārtot		
pušķot		
rotāt	rotāju/rotāju	rotājam/rotājām
mācīties	mācos/mācījos	mācāmies/mācījāmies

---

2. Pasītro atbilstošo darbības vārda formu!

Paraugs.

Man ļoti patīk *svinu* / *svinēt* Ziemassvētkus.

Mēs ar ģimeni parasti *svinam* / *svinēsiet* Ziemassvētkus mājās.

Senāk Ziemassvētkus *svinēs* / *svinēja* trīs dienas.

Ari es šogad *svinēsim* / *svinēšu* Ziemassvētkus ar bagāti klātu galdu.

Vai jūs *svini* / *svinat* Ziemassvētkus?

Visi mani klassesbiedri *svin* / *svinam* Ziemassvētkus.

Pagājušajā gadā mēs ar klasi *svinēsim* / *svinējām* Ziemassvētkus tiešsaistē Zoom!

Kā jūs šogad *svinēsim* / *svinēsiet* Ziemassvētkus?

Kur tu parasti *svini* / *svinam* Ziemassvētkus?

3. NODARBĪBA

SVINAM JĀŅUS

1. uzdevums

Lasi par Jāņu tradīcijām! Izmanto dotos vārdus savienojumus un raksti pie atbilstošā attēla: ozollapu vainags, ziedu vainags, Jāņu ugunskurs, alus un siers!

Mūsdienās Jāņus svin 23. un 24. jūnijā. Latvijā tās ir brīvdienas. Vasaras saulgriežos diena ir visgarākā un nakts ir visīsākā, tos svin 21. jūnijā vai 22. jūnijā. Senāk līdz Jāņiem bija jāpaspēj pabeigt darbus laukā un dārzā, sakārtot pagalmu. Pēc Jāņiem sākās ražas novākšanas laiks.

Senie latvieši Jāņos jeb vasaras saulgriežos ievēroja daudzas tradīcijas: lasīja jāņuzāles un ziedus, pina vainagus, pušķoja māju un visu, kas bija ap māju, gatavoja jāņusieru, dziedāja jāņudziesmas jeb līgoja, dedzināja un lēca pār ugunskuru, vārtījās rīta rasā vai peldējās upē vai ezerā. Jāņu naktī dziedāja un dejoja līdz rīta gaismai.

Jāņu zāles ir visas tās zāles un puķes, kas aug un zied šajā laikā. ļoti svarīgs Jāņos ir vainags. Puišiem – ozolu zaru vainags, meitām – pļavas ziedu vainags. Ar vainagiem rotā arī mājdzīvniekus.

Arī Jāņos vajag daudz ēst. Īpašais Jāņu ēdiens ir siers un arī citi ēdieni apaļā formā. Tie simbolizē sauli un pasauli.

Latviešiem ir daudz tautasdzesmu un ticējumu par Jāņiem. Senās tradīcijas ir ļoti populāras arī mūsdienās.

2. uzdevums

Pēti Jāņu vainagu — tajā iepīto ziedu un augu simbolisko nozīmi!
Ieraksti tekstā iederīgo vārdu!

Stāsti pēc parauga: kas? + nozīmē + ko?
Asinszāle nozīmē veselību.

**IEPIN
VAINAGĀ!**

Asinszāle
veselībai

Mangnietiņu
mīlas degsmei

Āboliņu
uzticībai

Rudzupuki
skaistumam

Ozolu
spēkam un
veselībai

Kumettī
veselībai

Pīlādži
pret ļaunu aci

Jāņu laikā zied dažādas puķes un augi. Katrs no tiem kaut ko nozīmē, kā arī nes veiksmi. Piemēram, _____ palīdz pret ļaunumu. Varenais _____, kas ir gandrīz katrā Jāņu vainagā, dod spēku un veselību. Tāpat veselībai noderīga ir _____. Uzticības simbols ir _____. Zilā _____ der skaistumam, bet _____ palīdzēs mīlestībā. Iepin šos ziedus Jāņu vainagā!

3. uzdevums

Apvelc attēlu, kurš atbilst Jāņu svinēšanai! Stāsti, kuras ir Jāņu tradīcijas un kuras citu svētku tradīcijas, kādi svētki tie ir?

PĪT VAINAGU

DEDZINĀT UGUNSKURU

VĀKT JĀNUZĀLES

DZIEDĀT JĀNUDZIESMAS

ĒST SIERU

4. uzdevums

Lasi latviešu tautasdziesmas! Kuras no Jāņu tradīcijām tajās minētas? Atzīmē tabulā, vai apgalvojums ir pareizs vai nepareizs!

Svētu rītu ganos gāju,
Govis slaucu, sieru sēju;
Jāņu bērnus gaidīdama,
Pinu rožu vainadziņu.

Jāņa bērni danci ved
Apkārtu kuplu ozoliņu;
Es tev lūdzu, Jāņa māte,
Ieved danci istabā!

Visa laba Jāņu zāle,
Ko plūc Jāņu vakarā;
Ko plūc rīta saulītē,
Tā vairs lieti nederēja.

Kas vizēja, kas mirdzēja
Viņā lauka galīņā?
Jānīts kūra uguntiņu,
Savus bērnus gaidīdams.

Es uzliku bitītēm
Ozoliņa vainadziņu,
Lai Dievs dod citu gadu
Jaunas bites dārziņā.

Pūt, Jānīti, vara tauri
Pašā Jāņu vakarā,
Lai sanāca Jāņu bērni,
Lai dziedāja Jāņu dziesmas.

Apgalvojums	Pareizi	Nepareizi
Jāņu ēdiens ir siers.	X	
Jāņuzāles labāk plūkt Jāņu vakarā.		
Jāņos nedrīkst pušķot mājdzīvniekus ar vainagiem un jāņuzālēm.		
Jāņos nedrīkst dejot, tad nebūs naudas.		
Jāņos dedzina ugunkuru.		
Jāņos daudz jādzied.		

5. uzdevums

Ievieto darbības vārdu pīt atbilstošā formā!

Pagājušajos Jāņos es _____ (pagātne) vainagā margrietiņas un rudzupuķes.

Vai šogad tu _____ (nākotne) vainagā rozes un magones?

Mamma tētim vienmēr _____ (tagadne) ozollapu vainagu.

Kas?	Tagadne	Pagātne	Nākotne
es	pinu	pinu	pīšu
tu	pin	pini	pīsi
mēs	pinam	pinām	pīsim
jūs	pinat	pināt	pīsiet
viņš, viņa, viņi, viņas	pin	pina	pīs

6. uzdevums

Lasi tekstu! Pievērs uzmanību datuma un laika nosaukšanai!

Vasaras saulgriežu brīdis 2022. gadā ir otrdien, 21. jūnijā, pulksten 12.13.

21. jūnijs ir 2022. gada garākā diena. Gada īsākā nakts ir nakts no otrdienas (21. jūnijā) uz trešdienu (22. jūnijā).

Kas?	Kad?	Cik?	Cikos?
otrais	otrajā	divpadsmit	divpadsmitos
divdesmit otrs	divdesmit otrajā	viens	vienos
divi tūkstoši divdesmit otrs	divi tūkstoši divdesmit otrajā	divpadsmit un trīspadsmit minūtes	divpadsmitos un trīspadsmit minūtēs
pirmais	pirmajā	pus divi	pus divos
divdesmit pirms	divdesmit pirmajā	sešpadsmit	sešpadsmitos
vienpadsmitais	vienpadsmitajā	pieci	piecos
divdesmitais	divdesmitajā	divdesmit trīs	divdesmit trijos

7. uzdevums

Vēro plakātus par Jāņu svinēšanas pasākumiem dažādās Latvijas vietās! Stāsti, kur, kad un cikos tie notiks! Sameklē Latvijas kartē pasākumu vietas!

Mājasdarbs

1. Katram attēlam atrodi atbilstošu aprakstu! Savieno!

Jāņu naktī lec pāri ugunskuram.

Līgo vakarā dzied dziesmas.

Jāņu priekšvakarā no Jāņu zālēm
pin vainagus.

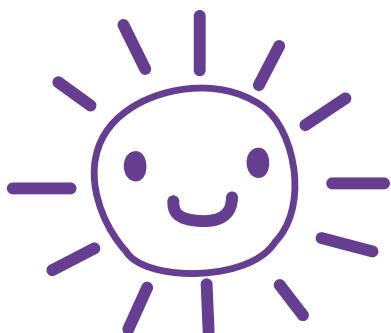
Vainagus liek galvā gan Jānim, gan
Jāņubērniem – lieliem un maziem.

Ar vainagiem pušķo arī mājlopus un
mājdzīvniekus.

2. Atrodi burtu režģī septiņus vārdus, kas saistīti ar Jāniem! Meklē → un ↓! Izraksti tos!

V	C	B	O	B	D	O	C	F	K
A	A	U	G	U	N	S	R	N	O
I	F	M	G	Ā	Ā	J	D	Č	Z
N	A	K	T	S	R	A	E	T	O
A	B	G	F	I	O	Z	J	V	L
G	D	Z	I	E	S	M	A	M	S
S	U	I	H	R	J	Č	E	B	Ā
N	J	F	L	S	A	U	L	E	H

Saulē

---

4. NODARBĪBA

SVINAM JĀŅUS

1. uzdevums

Lasi Jāņu ticējumus! Pasvītrotajiem īpašības vārdiem veido salīdzināmās pakāpes! Aizpildi tabulu!

Tur, kur līgotāji Jāņu naktī iet pār plavām, aug labāka zāle.

Cik tālu spīd liesmas no jāņuguns, tik tālu visos laukos būs labāka raža.

Ja Jāņos līst lietus, tad būs slapja vasara.

Ja Jāņu dienā nelīst lietus, tad būs jauks rudens.

Tur, kur līgotāji Jāņu naktī iet pa plavām, tur aug garāka zāle.

Ja Jāņu rītā pirms saules iet uz avotu mazgāties, tad kļūst skaistāks.

Jāņu dienas rītā saule rūto – parādās dažādās krāsās. Kurš to redz, būs laimīgs.

Pamata pakāpe vsk. / dsk. (kas?)	
Viriešu dzimte	Sieviešu dzimte
labs / labi	laba / labas
slapjš / slapji	slapja / slapjas
jauks / _____	_____ / _____
garš / gari	gara / garas
_____ / skaisti	skaista / _____
laimīgs / laimīgi	laimīga / laimīgas

Pārākā pakāpe vsk. / dsk. (kas?)

Vīriešu dzimte	Sieviešu dzimte
labāks / labāki	labāka / labākas
slapjāks / _____	_____ / _____
_____ / _____	_____ / jaukākas
_____ / _____	_____ / _____
skaistāks / _____	_____ / _____
laimīgāks / _____	_____ / laimīgākas

Vispārākā pakāpe vsk. / dsk. (kas?)

Vīriešu dzimte	Sieviešu dzimte
vislabākais / vislabākie	vislabākā / vislabākās
_____ / _____	visslapjākā / _____
_____ / _____	_____ / _____
_____ / _____	_____ / _____
_____ / _____	_____ / _____
_____ / _____	vislaimīgākā / _____

2. uzdevums

Turpini teikumus! Vēro paraugu! Raksti īpašības vārdu atbilstošajā pakāpē!

Paraugs.

*Lienei ir garšīgs siers, Ilzei ir garšīgāks siers,
bet Kristīnei ir visgaršīgākais siers.*

*Vakar bija skaista diena, šodien ir skaistāka diena,
bet rīt būs visskaistākā diena.*

Jānim ir liels vainags, Kārlim ir _____ vainags,
bet Jurim ir _____ vainags.

Vecmāmiņai ir gari mati, mammai ir _____ mati,
bet meitai ir _____ mati.

Dārzā ir skaistas puķes, plavā ir _____ puķes,
bet man ir _____ puķes.

Pagalmā aug liela liepa, mežā aug _____ liepa,
bet plavā aug _____ liepa.

Margrietiņa ir spilgta, rudzupuķe ir _____,
bet magone ir _____.

Upē ir silts ūdens, ezerā ir _____ ūdens,
bet vannā ir _____ ūdens.

Man ir skaļa balss (siev. dz.), mammai ir _____ balss,
bet tētim ir _____. balss.

Dacei ir raibi svārki, Ievai ir _____ svārki,
bet Līgai ir _____ svārki.

Inese ir stipra, viņas brālis ir _____,
bet viņu tētis ir _____.

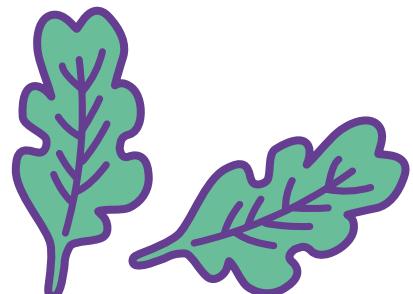

3. uzdevums

Lasi latviešu tautasdziesmas! Vēro paraugu! Pārveido dotos īpašības vārdus tā, lai tie atbild uz jautājumu *kāds, kāda?*! Veido salīdzināmās pakāpes vīriešu un sieviešu dzimtē!

Pupiņām <u>raibi</u> ziedi,	Jāņīts brauca pa gadiņu
Tie bij <u>labi</u> cimdu raksti;	Sav' bērniņu aplūkot:
Tie nebija pupu ziedi,	Vai ir <u>lieli</u> izauguši,
Tie bij Dieva cimdu raksti.	Vai ir labi pārtikuši.

Līgodama vien staigāju
Šo garo vasariņu,
Būs visiem pieminēt
Manu skaistu līgojumu.

Paraugs.

raibi – kāds?   raibs – raibāks – visraibākais

                        kāda?   raiba – raibāka – visraibākā

labi – kāds? _____

                        kāda? _____

lieli – kāds? _____

                        kāda? _____

garo – kāds? _____

                        kāda? _____

skaistu – kāds? _____

                        kāda? _____

4. uzdevums

Lasi Jāņu rotaļas aprakstu! Ejiet rotaļā klasē!

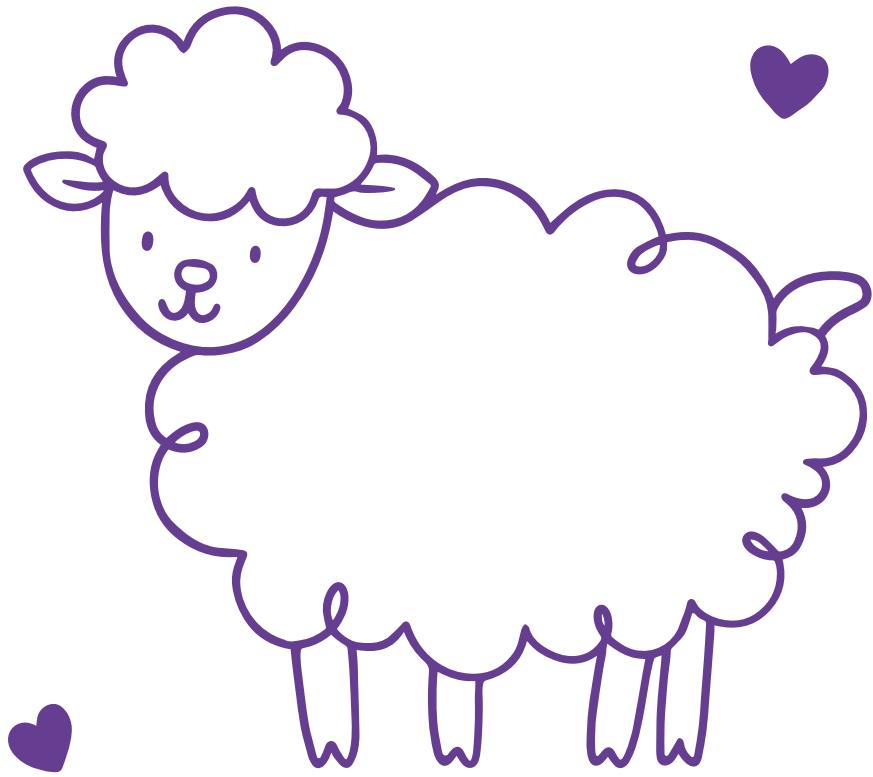
Aitas rasā

Senos laikos meitas peldināja aitas jāņu rasā, lai tām augtu bieza, skaista vilna. Pašas meitas mazgājās rasā, lai būtu skaistas. Bērni, kas Jāņos skraidīja pa slapjo zāli, varēja būt droši, ka nesaslīms.

Lomas: Jāņu māte, vilks, visi pārējie – aitiņas.

Rotaļas apraksts: Jāņu māte stāv pļavas vienā pusē, vilks paslēpies citā vietā, visi pārējie – aitiņas – „ganās” pa pļavu. Jāņu māte sauc, aitiņas atbild:

- Aitiņas, mājās!
- Nevaram!
- Kāpēc nevarat?
- Vilks krūmos!
- Ko viņš tur dara?
- Zobus trin!
- Cik asi vilkam zobi?
- Kā zobens!
- Un cik spožas acis?
- Kā mēness!
- Aitiņas, mājās!

Nu visas aitiņas skrien pie Jāņu mātes, un vilks mēģina tās nokert. Nokertās aitas tagad ir vilki, tāpēc to kļūst arvien vairāk. Pēdējās divas palikušās aitas paliek par Jāņu māti un vilku nākamajā spēlē, bet var rīkoties arī citādi, piemēram, katru reizi no jauna ievēlot galveno lomu izpildītājus.

5. uzdevums

Lasi latviešu tautas parunas! Izmanto dotos īpašības vārdus un veido savas parunas! Ievēro īpašības vārdu dzimti!

Apaļš kā ābols.

Apaļa kā muca.

Apaļš kā _____.

Apaļa kā _____.

Ass kā ezis.

Asa kā adata.

Ass kā _____.

Asa kā _____.

Gudrs kā Skudru Juris.

Gudra kā čūska.

Gudrs kā _____.

Gudra kā _____.

Slinks kā maiss.

Čakla kā bitīte.

Slinks kā _____.

Čakla kā _____.

Stiprs kā lācis.

Stiprs kā _____.

6. uzdevums

Lasi latviešu tautasdziesmas! Meklē puķu un citu augu nosaukumus! Raksti tos pie atbilstošā attēla!

Plūciet, bērni, zilgalvītes,
Tās pirmās Jāņa zāles;
Saplūkuši zilgalvītes,
Eit' pa ceļu dziedādami.

Visus, visus ziedus rāvu,
Ievas ziedu vien nerāvu,
Ievas ziedu vien nerāvu,
Lai galviņa nesāpēja.

Visas lauku puķes zied,
Papardīte, tā nezied;
Tā zied Jāņu naksniņā,
Kad ļautiņi neredzēja.

Es saviju vainadziņu
No zemeņu ziediņiem,
To uzlikšu galviņā,
Jāņu nakti līgodama.

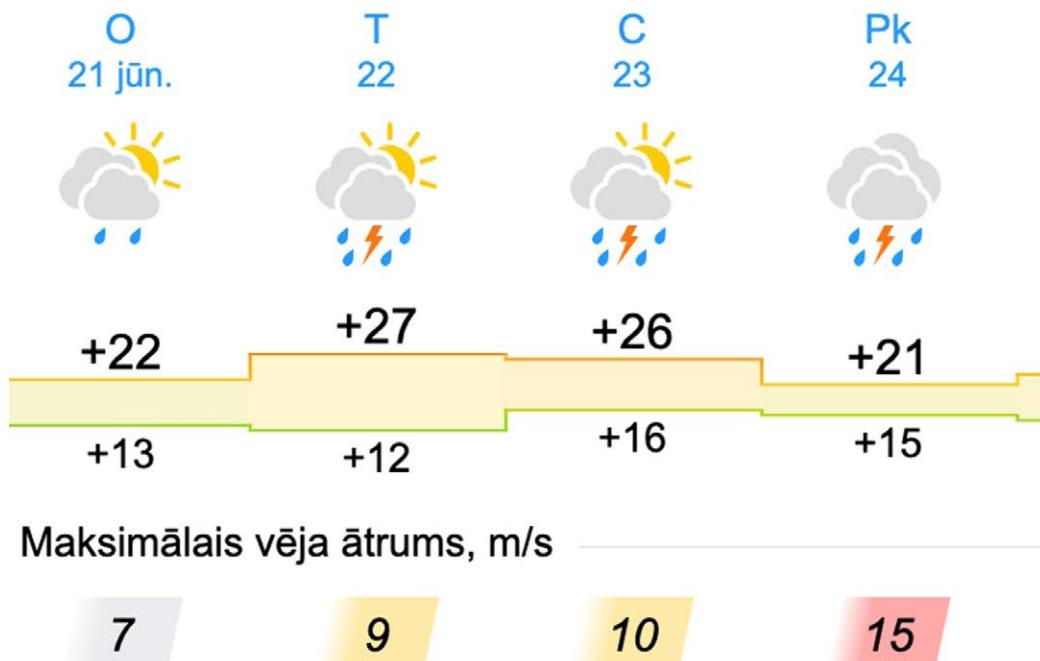
Viju Jāņu vakarā
Dārza puķu vainadziņu,
No rozēm, magonēm,
Vaskajām kliņģerēm.

No tālienes es redzēju,
Kuras puišu Jāņu zāles:
Sīvi dadži, asas nātres,
Tās bij' puišu Jāņu zāles.

Mājasdarbs

1. Vēro laika prognozi 2022. gada 21., 22., 23. un 24. jūnijam Rīgā!
Ievieto teikumos īpašības vārdus vispārākajā pakāpē!

Paraugs.

Saulgriežos ir visgarākā diena.

22. jūnijs ir _____ (karsta) diena.

24. jūnijs, Jāņu diena, ir _____ (vēsa) diena.

Jāņu dienā ir arī _____ (stiprs) vējš.

23. jūnijā ir _____ (stiprs) lietus.

Trešdien ir _____ (auksta) nakts.

Ceturtdien ir _____ (sulta) nakts.

2. Mācies dziedāt Jāņu dziesmu „Līgojati, līgojati”! Klausies to šeit!

Līgojati, līgojati

Līgojati, līgojati, līgo, līgo, līgo, Jāni.

Nav vairs tālu Jāņu diena, līgo, līgo, līgo, Jāni.

Šī dieniņa, rītdieniņa, līgo, līgo, līgo, Jāni.

Parīt pati Jāņu diena, līgo, līgo, līgo, Jāni.

Kas tos Jāņus ielīgoja, līgo, līgo, līgo, Jāni.

Mūsu pašu ciema ļaudis, līgo, līgo, līgo, Jāni.

Pirmie gani, pēc arāji, līgo, līgo, līgo, Jāni.

Visupēci daiļas meitas, līgo, līgo, līgo, Jāni.

Sanācieti, Jāņa bērni, līgo, līgo, līgo, Jāni.

Sagaidieti Jāņu dienu, līgo, līgo, līgo, Jāni.

Jāņa diena lepni nāca, līgo, līgo, līgo, Jāni.

Ugunīs(i) vizēdama, līgo, līgo, līgo, Jāni.

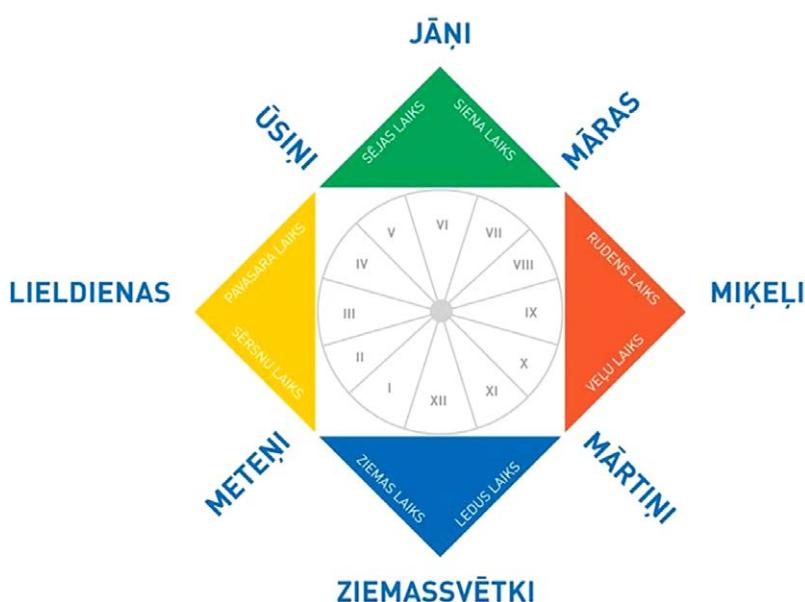
5. NODARBĪBA

LATVIEŠU GADSKĀRTAS

1. uzdevums

Pēti latviešu gadskārtu vainagu un pētījumu uzņēmuma "Kantar" 2018. gadā veiktās aptaujas rezultātus par to, kurus svētkus mūsdienās svin latvieši! Turpini teikumus!

Gadskārtu vainags

Vasaras svētki ir Jāni un Māras diena.

Rudens svētki ir _____.

Ziemas svētki ir _____.

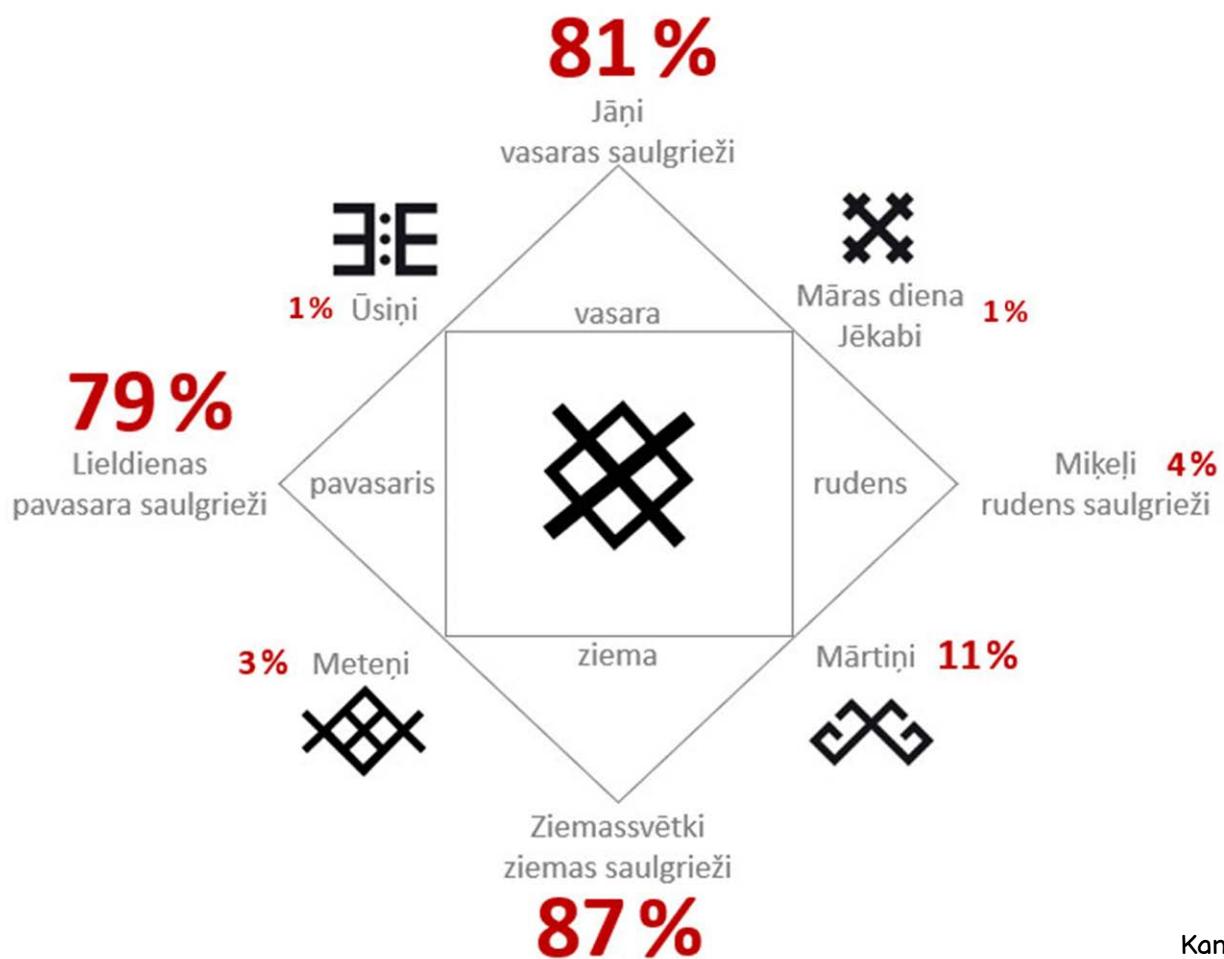
Pavasara svētki ir _____.

Ziemas mēneši ir novembris, decembris un janvāris.

Pavasara mēneši ir _____.

Vasaras mēneši ir _____.

Rudens mēneši ir _____.

% – procenti

21 % – divdesmit viens procents

27 % – divdesmit septiņi procenti

Visbiežāk cilvēki svin Ziemassvētkus un _____ (ko?).

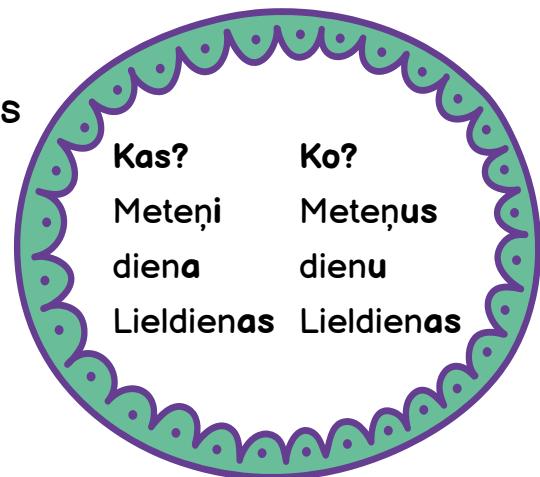
Visretāk cilvēki svin Ūsiņus un _____ (ko?).

Vispopulārākie svētki ir _____ (kas?).

2. uzdevums

Raksti, kad svin latviešu gadskārtu svētkus! Skaitļus raksti ar vārdiem!

Ziemassvētki	24. un 25. decembris
Meteņi	6. februāris
Lieldienas	katra gadu cits datums
Ūsiņi jeb Jurģa diena	23. aprīlis
Jāņi	23. un 24. jūnijs
Māras diena	15. augusts
Miķeļi	29. septembris
Mārtiņi	10. novembris

Paraugs.

(Ko?) Ziemassvētkus svin (kad?) divdesmit ceturtajā un (kad?) divdesmit piektajā (kad?) decembrī.

Meteņus svin _____
svin katru gadu citā _____
_____
_____
_____
_____

3. uzdevums

Izmanto vārdā **Ziemassvētki** esošos burtus un veido jaunus vārdus! Raksti! Uzrakstītos vārdus salīdzini ar grupas biedriem! Raksti arī tos vārdus, ko izveidoja citi!

Ziemassvētki

svētki

4. uzdevums

Lasi par Meteņiem, Lieldienām, Ūsiņiem, Māras dienu, Mīkeliem un Mārtiņiem! Atceries, ko zini par Ziemassvētkiem un Jāniem! Pie katras attēla raksti atbilstošo svētku nosaukumu!

Meteņi (6. februāris) ir starp Ziemassvētkiem un Lieldienām. Meteņos svin ziemas beigas un pavasara tuvošanos. Meteņos brauc ar ragavām no kalna, lai augtu gari lini. Meteņi ir pēdējā diena, kad cilvēki iet ķekatās. Meteņos vajag daudz ēst.

Lieldienas ir pavasara saulgrieži, ko svin katru gadu citā datumā martā vai aprīlī. Lieldienās diena un nakts ir vienādā garumā. Lieldienās krāso olas, šūpojas. Lieldieni ēdieni ir apaļi, jo tie simbolizē sauli.

Ūsiņi (23. aprīlis) ir starp pavasara saulgriežiem – Lieldienām – un vasaras saulgriežiem – Jāniem. Ūsiņus sauc arī par Jurģa dienu jeb Jurģiem. Senāk šajā dienā dzina zirgus un citus mājlopus ganīties ārā un sāka arī apstrādāt laukus.

Māras dienu (15. augusts) svin starp vasaras saulgriežiem – Jāņiem – un rudens saulgriežiem – Miķeļiem. Tuvojas rudens, un jāsāk gatavot pārtika ziemai. Māras dienā cep jauno rudzu maizi.

Miķeļi (29. septembris) ir rudens saulgrieži, kad diena un nakts ir vienādā garumā. Līdz Miķeļiem visai ražai jābūt novāktai, jo pēc Miķeļiem varēja sākties aukstums. Tā kā Miķeļdiena ir visbagātākajā ražas laikā, tad svinību galds ir pilns ar ēdieniem. Miķeļu tradīcijās ir svarīgi dažādi rituāli labai ražai. Ap Miķeļdienu senāk noticis arī lielais rudens gadatirgus, kur sabrauca lauku cilvēki ar rudens ražu.

Mārtiņi (10. novembris) ir starp Miķeļiem un Ziemassvētkiem. Ap Mārtiņiem ir rudens beigas un ziemas sākums. Mārtiņdiena ir lieli svētki zemniekiem. Šajā laikā pabeidz visus rudens darbus, un beidzas arī ganu laiks. Mārtiņos sāk iet ķekatās. Mārtiņos jābūt bagātam galdam. Citām tautām Mārtiņu galvenais ēdiens ir cepta zoss, bet latviešiem – gailis.

5. uzdevums

Lasi Ievas stāstījumu par svētku svinēšanu! Veido stāstījumu par sevi!

Sveiki! Es esmu Ieva. Mani vismīļākie svētki ir Jāņi. Kāpēc? Tāpēc, ka ir vasara, ilgi ir gaišs un laiks ir silts! Man patīk Jāņi, jo mēs, latvieši, tos svinam pēc senām latviešu tradīcijām. Mūsu ģimene katru gadu svin Jāņus laukos pie ezera. Mēs gatavojam dažādus ēdienus, vienmēr ir pīrāgi un siers. Mamma pati gatavo jāņusieru. Ko vēl mēs darām? Dedzinām ugunskuru, pinam vainagus, dziedam jāņudziesmas, ejam rotaļās. Jāņu naktī mēs neejam gulēt un vienmēr sagaidām rītu un austošo sauli. Jāņos visvairāk man patīk visu nakti dziedāt dziesmas.

Mani vismīļākie svētki ir _____.

Man patīk šie svētki, jo _____.

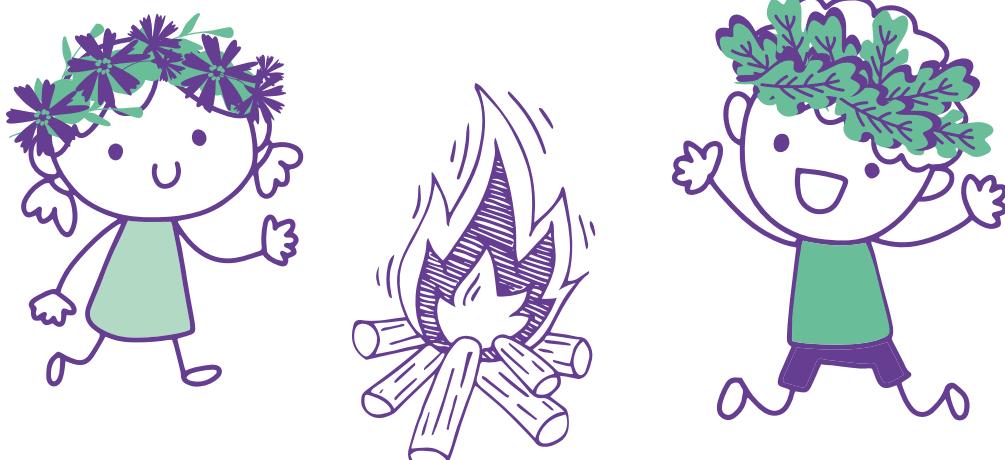
Parasti es svinu (kur?) _____.

Es svinu tos kopā ar (ko?) _____.

Parasti mēs gatavojam (ko?) _____.

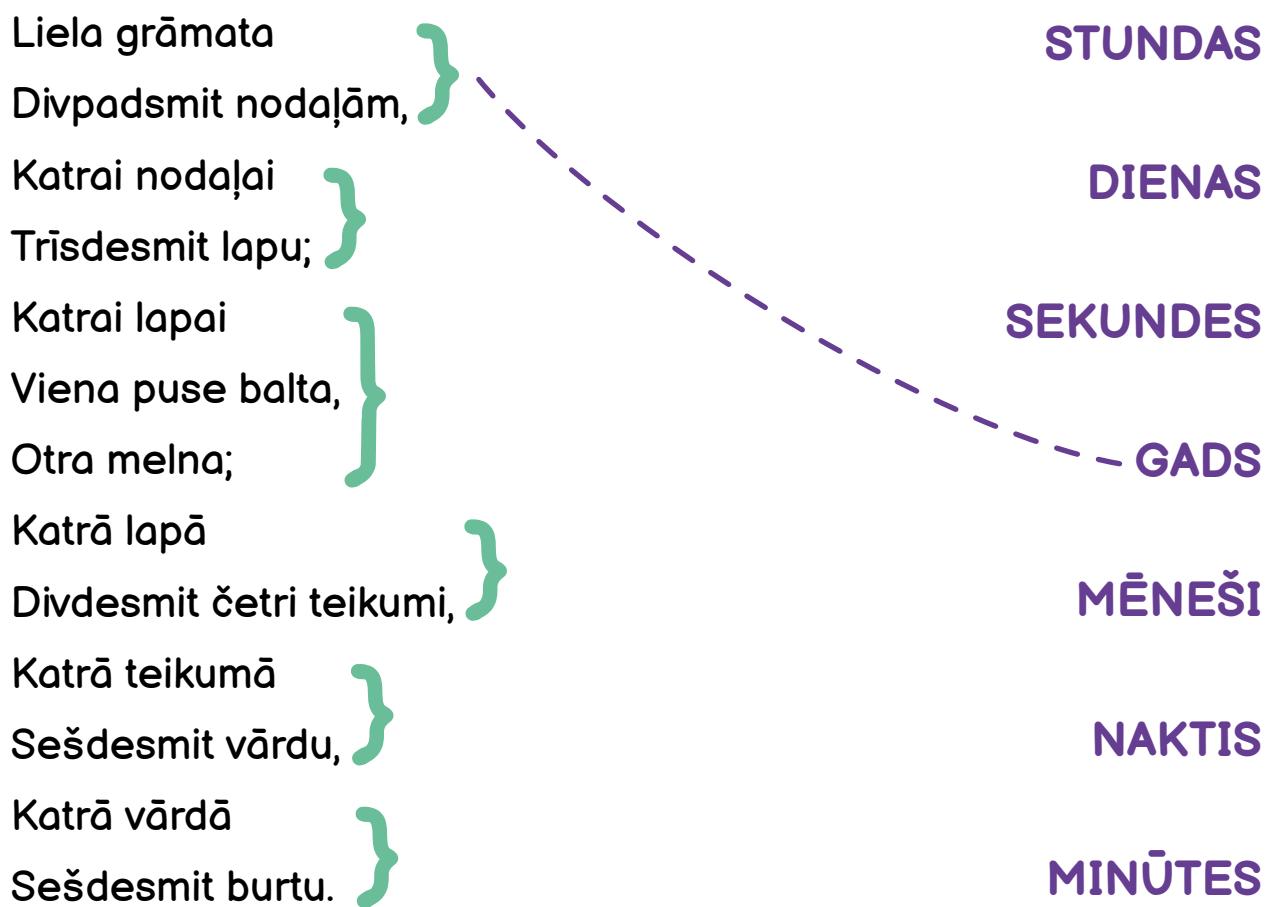
Šajos svētkos mēs arī (ko darām?) _____.

Visvairāk man šajos svētkos patīk (kas?) _____.

Mājasdarbs

1. Atmini mīklu, savieno atminējumus!

2. Mini mīklas! Raksti atminējumu! Izdomā savas mīklas ar šiem atminējumiem!

Viena kāja nabagam, liela galva vīriņam. (_____)

Sarkana gotiņa, kaula sirsniņa. (_____)

Kāja sūnās, galdiņš ārā. (_____)

Mazs, mazs vīriņš, trejdeviņiem svārkiem; kas to izgērbs, tas gauži raudās.
(_____)

Viens pats zemē ieiet, vesels bars iznāk ārā. (_____)

Mazs, mazs kundziņš, sarkana cepure galvā. (_____)
